



POMEMBNE INFORMACIJE O IZOBRAŽEVANJU NA DOMU

1. Pravna podlaga

Izobraževanje na domu je urejeno v Zakonu o osnovni šoli (Uradni list RS, št. 81/06 – uradno prečiščeno besedilo, 102/07, 107/10, 87/11, 40/12 – ZUJF, 63/13, 46/16 – ZOFVI-K, 76/23 in 16/24; v nadaljevanju: zakon) in sicer v členih od 88. do 92.. Zakon staršem daje možnost, da uveljavijo pravico do izobraževanja svojih otrok na domu.

2. Uveljavitev pravice do izobraževanja na domu

Starši morajo **najpozneje do 16. avgusta tekočega šolskega leta** o izobraževanju na domu pisno obvestiti osnovno šolo, na katero je otrok vpisan. Med šolskim letom pravice do izobraževanja na domu ni možno uveljavljati. Zakon o osnovni šoli določa, da **obvestilo** vsebuje: ime in priimek otroka, kraj, kjer bo izobraževanje potekalo, in ime ter priimek osebe, ki bo otroka poučevala. Obrazec vsebuje tudi izjavo staršev, ki se s podpisom zavezujejo, da so seznanjeni s pogoji in načinom izobraževanja na domu.

Zakon zahteva, da morajo starši šolo o tej obliki izobraževanja **obvestiti za vsako šolsko leto posebej**. Za to obliko izobraževanja se starši in učenec odločijo prostovoljno, zavezani pa so z določbami, ki se nanašajo na ocenjevanje znanja v rokih, ki so določeni s pravilnikom, ki ureja šolski koledar, in podrobnejšimi navodili ministra. Osnovnošolska zakonodaja ne predvideva t. i. izobraževanja na daljavo oziroma izobraževanja preko spleta, razen v primeru izrednih okoliščin, ki jih določa 38.a člen zakona.

Če se starši za to obliko izobraževanja odločijo že na začetku, to je ob vpisu otroka v osnovno šolo, se otroka vpiše v tisto osnovno šolo, ki ga je v skladu z 48. členom zakona dolžna vpisati, to je šola šolskega okoliša, v katerem otrok stalno oziroma začasno prebiva. Če bi starši želeli izobraževanje na domu izvajati preko druge šole (torej šole izven matičnega šolskega okoliša), veljajo glede vpisa in prepisa na drugo šolo enaki pogoji oziroma postopek kot za ostale učence.

Če izobraževanje na domu ne poteka v skladu z drugim odstavkom 90. člena zakona in gre za razloge na strani staršev, je to prekršek po 102. členu zakona, ki ga na podlagi prijave šole obravnava Inšpektorat RS za šolstvo.

3. Izvajanje pravice do izobraževanja na domu

Učenec, ki se izobražuje na domu, je vpisan v določeno šolo in ima status učenca ter se vodi v šolski dokumentaciji kot učenec, ki je vključen v oddelek posameznega razreda. Šolska dokumentacija, ki je predpisana s Pravilnikom o dokumentaciji v osnovni šoli, se smiselno uporablja tudi za učence, ki se izobražujejo na domu. Za učence, ki se izobražujejo na domu, se vodi naslednja dokumentacija: vpisni list, matični list, matična knjiga, dnevnik, redovalnica, izdajajo pa se jim predpisana spričevala, obvestila in potrdila.

Poleg tega je potrebno upoštevati še določila podzakonskih aktov (Pravilnik o preverjanju in ocenjevanju znanja ter napredovanju učencev v osnovni šoli, Pravilnik o šolskem koledarju za

osnovne šole, Pravilnik o obrazcih javnih listin v osnovni šoli, Pravilnik o nacionalnem preverjanju znanja v osnovni šoli), ki določajo roke, načine ocenjevanja znanja, napredovanje učencev in izdajo listin učencem, ki se izobražujejo na domu.

Zakon ne predvideva, da bi se izobraževanje na domu izvajalo tako, da bi bil učenec občasno prisoten pri pouku oziroma bi se udeleževal dejavnosti, ki jih v skladu z letnim delovnim načrtom organizira šola (na primer: dnevi dejavnosti, šola v naravi, pevski zbor ipd.). Ne glede na navedeno pa se učenec lahko udeleži tekmovanj, priprav na tekmovanja pa šola zanj ni dolžna izvajati. **Medletnega ocenjevanja znanja za učence, ki se izobražujejo na domu, šolska zakonodaja ne predvideva, niti ni predvideno, da bi šola učencu posredovala učna gradiva, ki jih pripravljajo učitelji** (preizkusi znanja, učni listi, dostop do gradiv v e-učilnicah ipd.). **Zakon pa določa, da osnovna šola za učenca, ki se izobražuje na domu, ob začetku šolskega leta staršem predstavi cilje, standarde znanja, merila ocenjevanja in pogoje za napredovanje v naslednji razred, starše sproti obvešča o rokih in načinu izvedbe ocenjevanja znanja učenca ter izvede ocenjevanje znanja v rokih, ki so določeni s pravilnikom, ki ureja šolski koledar.** Šola v skladu s pravilnikom, ki ureja preverjanje in ocenjevanje znanja ter napredovanje učencev v osnovni šoli, starše sproti obvešča o načinu ocenjevanja znanja učenca. **Pravilnik določa, da se kot način ocenjevanja znanja učencev, ki se izobražujejo na domu, lahko določi načine ocenjevanja znanja iz 10. člena pravilnika, s katerim je mogoče neposredno pred izpitno komisijo ugotavljati in vrednotiti, v kolikšni meri učenec dosega v učnem načrtu določene cilje oziroma standarde znanja.** Šola v skladu z zakonom učencu omogoči še izposojanje učbenikov iz učbeniškega sklada, omogoči opravljanje teoretičnega in praktičnega dela kolesarskega izpita ter obvesti starše o terminih obveznih zdravniških pregledov, rednih sistematičnih zdravstvenih pregledov v času šolanja in cepljenjih.

Zakon določa, da starši z izbiro izobraževanja na domu prevzamejo obveznosti z izvedbo izobraževanja svojega otroka. Predpostavlja se, da bo učenec v izobraževanje na domu vključen skozi celo šolsko leto. **Zakon sicer določa, da starši med šolskim letom lahko prekinejo izobraževanje učenca na domu, vendar pa je vključitev učenca v izobraževanje v šoli mogoča le do začetka rokov za ocenjevanje znanja za učence, ki se izobražujejo na domu, določenih v pravilniku, ki ureja šolski koledar za osnovne šole. O prekinitvi izobraževanja na domu so starši dolžni šolo obvestiti pisno.** V primeru prekinitve izobraževanja na domu in posledično vključitve učenca v izobraževanje v šoli je šola starše dolžna opozoriti, da z vključitvijo v redni režim izobraževanja za njihovega otroka od vključitve dalje veljajo enaka pravila kot za ostale učence (glede prisotnosti pri pouku, preverjanja in ocenjevanja znanja ter napredovanja).

3.1 Plavalni tečaj

Plavalne vsebine, s tem pa tudi plavalni tečaj, so del programa veljavnega učnega načrta, katerega izvedbo za učence, ki se izobražujejo na domu, v skladu z odločitvijo za izobraževanje na domu, poskrbijo starši. **Šola plavalnega tečaja za učence, ki se izobražujejo na domu, ne zagotavlja.**

3.2 Kolesarski izpit

Učenci, ki se izobražujejo na domu, lahko na šoli, na katero so vpisani, opravljajo teoretični in praktični del kolesarskega izpita. Posameznih vsebin, ki se nanašajo na pripravo za kolesarski izpit, šola tem učencem ne zagotavlja. Ob koncu pouka šola učencem, ki so opravili kolesarski izpit, izda javno listino – kolesarska izkaznica.

4. Ocenjevanje znanja učencev

Učenci, ki se izobražujejo na domu, so glede ocenjevanja znanja po številu predmetov, iz katerih se njihovo znanje ocenjuje, izenačeni z učenci, ki se izobražujejo v šoli. Zakon določa, da se znanje učenca, ki se izobražuje na domu, ocenjuje iz vseh predmetov glede na predmetnik posameznega razreda javno veljavnega programa osnovne šole, v katerem se učenec izobražuje.

Ocenjevanje znanja se izvaja v prostorih osnovne šole, v katero je učenec vpisan. Učenci opravljajo ocenjevanje znanja pred izpitno komisijo, ki oceni njihovo znanje iz predmetov glede na posamezni razred javno veljavnega programa osnovne šole, v katerem se učenec izobražuje. Izpitna komisija ima predsednika in dva člana, ki jih imenuje ravnatelj praviloma izmed učiteljev šole, v posameznih primerih pa lahko za člana komisije imenuje tudi učitelja druge šole.

4.1 Roki za ocenjevanje znanja

Za učence, ki se izobražujejo na domu, poteka ocenjevanje znanja **v prvem roku v času drugega ocenjevalnega obdobja ter v drugem roku v desetih delovnih dneh pred začetkom novega šolskega leta.** Roki so določeni s šolskim koledarjem (pravilnik in podrobnejša navodila ministra). Šola starše učenca, ki se izobražuje na domu, sproti obvešča o rokih in načinu izvedbe ocenjevanja znanja učenca.

Če učenec v prvem roku ne doseže minimalnih standardov znanja oziroma je negativno ocenjen pri posameznem predmetu, ima **pravico do ponovnega ocenjevanja znanja** pred začetkom naslednjega šolskega leta (drugi rok). **To v praksi pomeni, da se je učenec, ki se izobražuje na domu, v prvem roku dolžan udeležiti ocenjevanja vseh predmetov, v primeru neuspešnosti pa ima možnost in pravico do ponovnega ocenjevanja znanja v drugem roku. Če učenec ponovnega ocenjevanja znanja ne opravi uspešno, mora v naslednjem šolskem letu nadaljevati osnovnošolsko izobraževanje v javni ali zasebni šoli, ki izvaja javno veljavni program. V tem primeru starši pravice do izobraževanja učenca na domu v naslednjih razredih ne smejo več uveljavljati.** Za učence, ki se izobražujejo na domu, glede napredovanja v naslednji razred veljajo enaka pravila kot za ostale učence. Če učenec 9. razreda ponovnega ocenjevanja ne opravi uspešno, lahko opravlja popravni izpit ali 9. razred ponavlja.

4.2 Nacionalno preverjanje znanja

Učenci, ki se izobražujejo na domu, opravljajo tudi nacionalno preverjanje znanja. Za te učence se uporablja 64. člen Zakona o osnovni šoli, ki določa, da je nacionalno preverjanje znanja za učence 3., 6. in 9. razreda obvezno.

Podrobnejše določbe o nacionalnem preverjanju znanja so predpisane s Pravilnikom o nacionalnem preverjanju znanja v osnovni šoli, glede rokov za izvedbo nacionalnega preverjanja znanja se upošteva Pravilnik o šolskem koledarju za osnovne šole in s tem povezana podrobnejša navodila ministra, glede izvedbe pa je potrebno upoštevati vsakoletna navodila za izvedbo nacionalnega preverjanja znanja v osnovni šoli. Šola k nacionalnemu preverjanju znanja prijavi tudi učence, ki se izobražujejo na domu. Pisno preverjanje znanja ti učenci opravljajo hkrati z ostalimi učenci. Za učence, ki se izobražujejo na domu, veljajo enaka določila o načinu in trajanju nacionalnega preverjanja znanja kot za ostale učence. Šola mora starše pravočasno seznaniti z navodili in roki za nacionalno preverjanje znanja in načinom izvedbe.

5. Vodenje dokumentacije in izdajanje listin (spričevala, obvestila in potrdila)

O poteku ocenjevanja znanja učenca, ki se izobražuje na domu, komisija vodi zapisnik, ki poleg podatkov o učencu (ime in priimek, datum rojstva, številka matičnega lista, razred in oddelek) vsebuje tudi datum in čas opravljanja ustnega in/ali pisnega izpita, predmete, pri katerih učenec opravlja izpit, naloge in pridobljene ocene, navedeni pa so tudi člani izpitne komisije.

Osnovna šola, na katero je otrok vpisan, ob koncu pouka v šolskem letu izda spričevalo, ki je javna listina. V tem delu se uporabljajo določbe Zakona o osnovni šoli in Pravilnika o dokumentaciji v osnovni šoli. Šola uporabi predpisan obrazec za spričevalo v skladu s Pravilnikom o obrazcih javnih listin v osnovni šoli. Učencem, ki se izobražujejo na domu, šola izda tudi druge listine (obvestila in potrdila), ki se nanašajo na ocenjevanje znanja in izobraževanje učenca (npr. obvestilo o dosežkih pri nacionalnem preverjanju znanja, potrdilo o šolanju).

Osnovna šola starše učenca 3. in 6. razreda, ki se izobražuje na domu, pisno obvesti o dosežkih učenca pri nacionalnem preverjanju znanja na obrazcu »Obvestilo o dosežkih pri nacionalnem preverjanju znanja«. Dosežki pri nacionalnem preverjanju znanja za učenca 9. razreda, ki se izobražuje na domu, pa se vpišejo v zaključno spričevalo. Če se učenec nacionalnega preverjanja znanja ne udeleži, se v obvestilu oziroma zaključnem spričevalu to označi.

6. Izposoja učbenikov iz učbeniškega sklada

Učenci, ki se izobražujejo na domu, imajo pravico do izposoje učbenikov iz učbeniškega sklada. Glede možnosti izposoje učbenikov iz učbeniškega sklada šola do začetka šolskega leta obvesti starše učencev, ki se izobražujejo na domu. Izposoja poteka na enak način kot za ostale učence.

7. Učenci s posebnimi potrebami

Na domu se lahko izobražujejo tudi učenci s posebnimi potrebami, če je tako odločeno v odločbi o usmeritvi. Izobraževanje učencev s posebnimi potrebami na domu določata Zakon o osnovni šoli (členi od 92.a do 92.f) in Pravilnik o izobraževanju učencev s posebnimi potrebami na domu (Uradni list RS, št. 53/24) ter drugi pravilniki, navedeni v tem dokumentu.

7.1 Uveljavljanje pravice do izobraževanja učencev s posebnimi potrebami na domu

Na domu se lahko v skladu z odločbo o usmeritvi izobražujejo učenci, ki so vključeni v program osnovne šole s prilagojenim izvajanjem in dodatno strokovno pomočjo, prilagojene programe ali v prve štiri stopnje posebnega programa vzgoje in izobraževanja. Starši prevzamejo vse obveznosti, povezane z izvedbo izobraževanja svojega otroka, vključno s prevozi v šolo in nazaj. Pri izvajanju izobraževanja na domu jim pomoč nudi učitelj za izobraževanje na domu, ki ga zagotovijo starši, kot tudi opremo oziroma didaktične pripomočke, potrebne za doseganje ciljev in standardov znanja, določene z učnimi načrti. Izpolnjevanje teh dveh pogojev preverja komisija za usmerjanje pri Zavodu RS za šolstvo.

7.2 Izvajanje pravice do izobraževanja učencev s posebnimi potrebami na domu

Učenec, ki ima v odločbi o usmeritvi določeno dodatno strokovno pomoč, jo izvaja učitelj za dodatno strokovno pomoč, ki ga zagotovi šola. Za učenca, ki se izobražuje na domu, strokovna skupina na šoli skupaj z učiteljem za izobraževanje na domu pripravi individualiziran program, v katerem poleg vsebin, opredeljenih v Zakonu o usmerjanju otrok s posebnimi potrebami, določijo tudi način, razporeditev in obseg neposrednega opravljanja vzgojno-izobraževalnega dela učitelja za izobraževanje na domu.

7.3 Ocenjevanje znanja učencev s posebnimi potrebami, ki se izobražujejo na domu

Ocenjevanje znanja se izvaja v prostorih osnovne šole, v katero je učenec vpisan. Izjemoma lahko strokovna skupina z individualiziranim programom odloči, da ocenjevanje poteka na domu.

Ocenjevanje znanja se opravlja v rokih, določenih s pravilnikom, ki ureja šolski koledar za osnovne šole, lahko pa se opravlja tudi predhodno ali v dveh delih, in sicer v rokih, ki jih na predlog strokovne skupine, ki pripravlja in spremlja individualizirani program učenca s posebnimi potrebami, določi ravnatelj.

8. Učenci priseljenci iz drugih držav

Za učence priseljence iz drugih držav, za katere se starši odločijo, da se bodo izobraževali na domu, veljajo vse določbe, ki urejajo ta način izobraževanja. To pomeni, da za učence priseljence iz drugih držav 69. a člen Zakona o osnovni šoli ne velja. Učenci so ocenjeni iz vseh predmetov za posamezni razred javno veljavnega programa, v katerega so vključeni. Za napredovanje v naslednji razred pa tudi zanje veljajo enaki pogoji, kot sicer veljajo za učence, ki se izobražujejo na domu.

9. Dodatne ure slovenščine

Šola za učence priseljence iz drugih držav, ki se izobražujejo na domu, dodatnih ur slovenščine v skladu s pravilniki, ki urejajo normative in standarde, ne izvaja. Za morebitne dodatne ure slovenščine za učence priseljence so odgovorni starši, tako kot za izobraževanje vseh ostalih predmetov. Ocenjevanje znanja poteka v učnem jeziku, to je v slovenščini, na področju narodnostnih manjšin pa tudi v madžarščini oziroma v italijanščini.

10. Šolska prehrana

Šolska prehrana je organizirana prehrana učencev v dneh, ko poteka pouk v skladu s šolskim koledarjem. Učenci, ki jim je priznana pravica do subvencije po zakonu, ki ureja uveljavljanje pravic iz javnih sredstev, so upravičeni do brezplačne malice oziroma kosila. Ti učenci imajo pravico do subvencije za malico oziroma kosilo za vsak dan prisotnosti pri pouku in drugih dejavnostih obveznega programa v skladu s šolskim koledarjem. Zato **šolska prehrana ter s tem povezana subvencija za šolsko prehrano učencem, ki se izobražujejo na domu, ne pripada.**

11. POMEMBNO ZA RAZVOJ OTROKA

Tovrstno izobraževanje prinaša nekatere izzive. Starše učencev, ki se izobražujejo na domu, želimo opozoriti, da je potrebno biti pozoren na:

ČAS IN TRUD

Šolanje na domu staršem omogoča, da sodelujejo pri učenju svojega otroka; tako pri intelektualnem in čustvenem razvoju, kot tudi pri razvoju drugih sposobnosti in veščin. To je pravzaprav velik dar, vendar pa morajo biti starši pripravljeni vložiti v šolanje svojega otroka toliko

časa, truda in energije, kolikor jih od njih zahtevajo izbira najboljšega učnega načrta in metod poučevanja, oblikovanje ustrezne strukture in seveda sam proces učenja in poučevanja. Pri tem mislimo predvsem priprave na pouk in seveda pouk sam. Če naj bo otrok vključen v učni proces tako na intelektualnem, kot tudi čustvenem ter socialnem področju, morajo biti za to motivirani tudi starši. Otroku je treba pomagati pri pripravi urnika za učenje. Skupaj se dogovorite kako bo potekal pouk. Ali želite, da se celoten dnevni pouk odvije zjutraj in dopoldne ali ga boste razporedili čez cel dan? Predvidite koliko časa boste potrebovali za dosego določenega cilja in predvidite koliko časa bo potrebno za dosego vseh ciljev. Ne pozabite na to, da otrok pred izpiti potrebuje dovolj časa za utrjevanje znanja, ki ga je pridobil na začetku učenja in ga je verjetno tudi že pozabil.

SOCIALIZACIJA

Družabni stiki so številčno in časovno bolj omejeni, če se otrok izobražuje na domu. Poleg tega tudi niso samoumevni in jih morajo tako starši, kot tudi otroci, aktivno iskati, kar od staršev zahteva nekaj časa in truda.

Zagotovo pa se morajo otroci družiti tudi s svojimi vrstniki. To potrebo boste lahko zadovoljili z neformalnim druženjem z njegovimi vrstniki in s tem, da otroku poiščete ustrezne dejavnosti kot so športni, ustvarjalni ali umetniški tečaji ali krožki, kjer imajo otroci obilo priložnosti za druženje z vrstniki.

Ravnateljica:
Angelca Mohorič

Šentvid pri Stični, 4. 8. 2024